

Vystoupení vedoucího čs. delegace generálního tajemníka ÚV KSČ a prezidenta ČSSR soudruha Gustáva Husáka na zasedání Politického poradního výboru Varšavské smlouvy v Bukurešti 25.11.1976.

Vážení soudruzi!

Dovolte, abych jménem československé delegace srdečně pozdravil všechny účastníky našeho setkání a zároveň upřímně poděkoval rumunským soudruhům za pohostinství a vytvoření příznivých podmínek pro naši práci. Ústřední výbor KSČ a vláda ČSSR vítají toto zasedání Politického poradního výboru jako vhodnou příležitost k posouzení aktuálních mezinárodních otázek, k výměně informací a zkušeností z činnosti našich stran a zemí, jakož i k posouzení některých návrhů, směřujících k dalšímu prohloubení naší spolupráce.

Každé setkání Politického poradního výboru považujeme za významnou etapu ve společném zápase zemí socialistického společenství za posílení naší jednoty i věci míru a pokroku. Tato setkání znovu potvrzují, co znamená vzájemná koordinace naší zahraniční politiky pro zvýšení účinnosti našeho společného postupu, pro znásobení sil každého socialistického státu i socialistického společenství jako celku.

Uvedené skutečnosti přesvědčivě vyniknou, připomeneme-li si, jakým vývojem prošla Evropa i celý svět za posledních deset let, v nichž se uskutečnila významná zasedání Politického poradního výboru v Bukurešti, Budapešti, Berlíně, Praze a ve Varšavě. Vždyť mnohé z toho, co bylo v dokumentech přijatých na těchto zasedáních smělým, náročným programem, o jehož realizaci naše země společně usilovaly, je dnes dosaženo a splněno. Potvrdila se správnost a reálnost našich společných návrhů, jakož i síla společného postupu socialistických států. Podpora, s níž se tyto návrhy setkaly u pokrokových, demokratických a mírových sil potvrdila, že principiální, třídní zahraniční politika socialistických států odpovídá zájmům lidu našich zemí i zájmům národů Evropy a celého světa.

Českoslovenští komunisté pohlíží na výsledky uplynulého období s oprávněným optimismem. Podařilo se snížit nebezpečí světové jaderné války, mír se stal trvalejším a spolehlivějším. Místo politické konfrontace začal proces uvolňování mezinárodního napětí. Leninská politika mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením se ve stále širší míře prosazuje jako základ pro přestavbu celého systému mezinárodních vztahů. Byla dosažena významná etapa normalizace vztahů mezi státy našeho kontinentu. Evropa po úspěšné konferenci v Helsinkách - po tomto vítězství rozumu a politického realismu - vstoupila již do čtvrtého desetiletí života v míru.

Naše socialistické země o to usilovaly ze všech svých sil. Přispěly k tomu i revoluční, demokratické a mírové síly a svým podílem i realisticky uvažující politické kruhy dalších států. V této souvislosti vysoce oceňujeme rozhodující úlohu a přínos Sovětského svazu, KSSS, jejího ústředního výboru a osobně generálního tajemníka soudruha Leonida Iljiče Brežněva, v boji za zmírnění mezinárodního napětí, za zajištění světového míru a mezinárodní bezpečnosti.

Československá delegace s velkou pozorností a zájmem vyslechla vystoupení generálního tajemníka ÚV KSSS soudruha Brežněva, v němž byl vyložen zásadní marxisticko-leninský pohled na hlavní tendence současného světového vývoje. Plně souhlasíme s hodnocením a se závěry, které zde jménem politického byra ÚV KSSS a sovětské vlády přednesl soudruh Brežněv.

I my při hodnocení dosažených úspěchů vycházíme především ze skutečnosti, že jsou odrazem měnícího se poměru sil ve světě ve prospěch socialismu a míru. Jak jsme konstatovali na XV. sjezdu naší strany, vytváří to vhodnou základnu pro rozvíjení naší společné mírové politiky, pro další zápas socialistických zemí a všech pokrokových sil za upevnění bezpečnosti a rozvoj spolupráce, i pro úspěšný rozvoj osvobozenického, protimperialistického hnutí. Veškerá mezinárodní činnost KSČ a československého státu důsledně vychází z principů proletářského a socialistického internacionalismu, z upevňování přátelství, spoje-

nectví a spolupráce se Sovětským svazem a dalšími zeměmi socialistického společenství.

Jak jsme měli možnost se přesvědčit na nedávných sjezdech bratrských stran, další rozvinutí mírové politiky bylo jednou z hlavních otázek sjezdových jednání o úkolech v mezinárodní oblasti. Mimořádně jsme ocenili zejména rokování a závěry XXV. sjezdu KSSS, který na základě hluboké, marxisticko-leninské analýzy vypracoval program další velkolepé výstavby komunismu v Sovětském svazu, správně charakterizoval objektivní tendenci prohlubující se spolupráce a sbližování socialistických zemí a ukázal jasnou perspektivu dalšího uvolňování napětí i rozvoje revolučního boje proti imperialismu. Výsledky sjezdu sovětských komunistů, v nichž spatřujeme bohatý zdroj poučení i pro naši práci, považujeme za důležitý vklad pro rozvoj světové socialistické soustavy i pro mezinárodní komunistické a dělnické hnutí.

Jsme přesvědčeni, že významným přínosem pro uskutečňování našich společných cílů v mezinárodní oblasti se stane i toto zasedání Politického poradního výboru a jeho závěry. Přitom si uvědomujeme, že tak jako v celém dosavadním vývoji i v budoucnosti bude nutno vést rozhodný zápas proti reakčním silám ve světě, za vítězství ušlechtilých, humaních idejí míru, bezpečnosti, spolupráce a sociálního pokroku.

Soudruzi!

Přes všechny snahy nemůže imperialismus zakrýt, že kapitalistický svět je zmítán hlubokou politickou, hospodářskou, ideovou i morální krizí, která se v posledních letech dále prohloubila a zостřila. Imperialismus může zmírnit její účinky, přibrzdit její tempo. Není však v jeho silách odstranit její příčiny, které vyplývají ze samotné podstaty třídních rozporů kapitalistického zřízení. Důsledkem krize je zостření politických, ekonomických a sociálních rozporů uvnitř kapitalistických států i v jejich vzájemných vztazích.

Zkušenosti celé historie třídních bojů dělníků a ostatních pracujících dokazují, že buržoazie se vždy snažila hledat výcho-

disko z krize na úkor pracujících, přenášet její tíži na jejich bedra. Z nedávné minulosti známe případy, kdy buržoazie hledala z krizové situace východisko v násilném potlačení lidového hnutí ve svých zemích i v mezinárodních dobrodružstvích. Ani dnes nemůžeme tyto tendence podceňovat. Tím spíše, že důležitou součástí dnešní politiky reakčních sil je i stupňování antikomunistické a antisovětské hysterie, provázené zvýšenou aktivitou a agresivitou těchto sil, včetně ožívování různých fašistických, neofašistických a revanšistických proudů.

Za velmi nebezpečný projev těchto snah považujeme koncentrované úsilí reakčních sil v imperialistických státech o zvrácení pozitivního vývoje mezinárodní situace v posledních letech. V řadě západních zemí se otázky zahraniční politiky staly i jedním z hlavních předmětů vnitropolitického střetu. Názorně to ukázal průběh nedávných předvolebních kampaní zejména v USA a NSR, kde reakce zvláště ostře útočila proti politice uvolňování napětí. Reakční a militaristické síly vystupňovaly tlak na další rozdmýchávání závodů ve zbrojení. Terčem útoků se stalo vše, čeho již bylo v politice uvolňování dosaženo a současně se vystupňovalo úsilí zabránit dalším krokům v tomto směru.

Tyto síly přitom používají různé prostředky, jako je jednostranný výklad a zpochybňování výsledků helsinské konference, Čtyřstranné dohody o Západním Berlíně, imperialistické vměšování do záležitostí Blízkého východu, Libanonu, Jihovýchodní Asie, Jižní Afriky, Kypru a podobně. Současně jsme svědky neustálých snah o nepřípustné zasahování do vnitřních záležitostí socialistických států, pokusů imperialismu tak zvaným diferencovaným přístupem narušovat jednotu socialistického společenství, ožívovat nacionalismus, provádět ideologickou diverzi. I Československo je zejména v poslední době předmětem stupňující se nepřátelské činnosti těchto kruhů, propagandy a pokusů o hrubé vměšování do našich vnitřních věcí.

Tento nápor svědčí o pokračujícím úsilí buržoazie odvést pozornost lidových mas od hlubokých sociálních rozporů uvnitř kapitalistické společnosti i o rostoucí agresivitu reakčních

sil v mezinárodní politice. Tyto síly si zřejmě uvědomují, že pozitivní kroky ke zmírňování napětí činí stále obtížnějším návrat k opětovnému zostření situace, k vyvolávání konfrontací a konfliktů.

Nemůžeme zavírat oči ani před tím, že pod náporom sil reakce a militarismu byly zatlačeny do defenzívy i některé realistiky uvažující síly kapitalistických států a jejich představitelé. Tváří v tvář těmto útokům se u nich projevilo váhání a nedůslednost při realizaci dohodnutých opatření, jež by vedla k dalšímu ozdravění situace.

Všechny tyto negativní rysy ve světové politice pozorně sledujeme a uvědomujeme si, že s nimi musíme počítat i v budoucnu. Přejeme si dobré vztahy se všemi zeměmi, tedy i s kapitalistickými státy. Jsme pro rozvoj hospodářských, kulturních i jiných styků s nimi. Prvořadý význam však přitom přisuzujeme prohlubování politické, hospodářské, ideové a vojenské spolupráce socialistických zemí tak, aby vždy na prvním místě byly naše společné zájmy, zájmy socialistického společenství, aby se upevňovala soudružská spolupráce v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci i na dvoustranném základě. Jsme za společný koordinovaný postup v ideologickém boji proti všem reakčním silám a proudům. Vycházíme přitom z přesvědčení, že čím pevnější a mohutnější bude socialistické společenství a každý socialistický stát, tím úspěšnější bude náš postup vpřed, o to větší bude vliv socialismu na světový vývoj.

Vážení soudruzi!

Naše delegace považuje za vysoce aktuální a důležité, že toto zasedání Politického poradního výboru si za hlavní cíl svého jednání vytyčuje další aktivizaci politiky našich zemí i všech pokrokových, protiimperialistických, demokratických a mírových sil v zápase za pokračující uvolňování mezinárodního napětí. V předloženém návrhu deklarace se oprávněně zdůrazňuje, že naše země se obracejí ke všem státům, ke všem politickým a společenským silám, jež si uvědomují svoji odpovědnost před nynějším i budoucími pokoleními, aby aktivními činy přispěly k zápasu

za další rozvíjení procesu uvolňování napětí a posilování bezpečnosti v Evropě.

V této souvislosti čs. delegace plně podporuje návrh, aby se toto zasedání Politického poradního výboru obrátilo ke všem státům, jež podepsaly Závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě s výzvou, aby převzaly smluvní závazek nepoužít jako první ve vzájemných vztazích jaderné zbraně. Je to plně v souladu s duchem a závěry Helsinek i s naším odhodláním krok za krokem upevňovat bezpečnost a snižovat hrozbu jaderné války na našem kontinentě i jinde ve světě. Čs. delegace podporuje návrh, jak již o tom hovořil s. Gierek, pověřit SSSR, aby se jménem všech členských zemí Varšavské smlouvy obrátil s touto výzvou ke všem státům, účastníkům konference v Helsinkách.

V souladu se závěry helsinské konference Československo rozšiřuje své styky v politické, hospodářské, kulturní a dalších oblastech se zeměmi s jiným společenským zřízením. Snažíme se o jejich rozvíjení na všech úrovních. Usilujeme o to, aby myšlenky konference našly své uplatnění i v jiných oblastech světa. Prosazujeme odstranění všech umělých překážek v mezinárodním obchodě, likvidaci všech projevů diskriminace, nerovnoprávnosti, diktátu a vykořisťování v mezinárodních hospodářských vztazích. Nemůžeme však říci, že ve stejném duchu přistupují k plnění závěrů helsinské konference na Západě, že naše iniciativa u nich nachází příznivý ohlas. Stále ještě se zde setkáváme s pokusy zatlačovat nás do nerovného postavení, prosazovat různá diskriminační opatření, jaká například USA v široké míře uplatňují vůči Československu.

Věříme, že dříve nebo později dojde k nastolení rovnoprávných vztahů mezi Radou vzájemné hospodářské pomoci a Evropským hospodářským společenstvím a jejich členskými státy, i když se strany EHS se dosud setkáváme s různými spekulacemi a průtahy.

ČSSR má hluboký zájem na uskutečnění evropských kongresů v oblasti energetiky, dopravy a životního prostředí, jejichž uspořádání navrhuje Sovětský svaz a o nichž se hovoří i v předloženém návrhu deklarace. Jsme rovněž pro nejširší vzájemnou výměnu kulturních statků a mezinárodní zpřístupnění kulturních hodnot.

Ústřední výbor naší strany a československá vláda se plně ztotožňují s názorem, že jedním z nejnaléhavějších úkolů současnosti zůstává zastavení závodů ve zbrojení a uskutečnění účinných odzbrojovacích opatření. Proto se plně hlásíme k návrhům, které v této oblasti předložil nebo předkládá Sovětský svaz.

Z pochopitelných důvodů přisuzuje i ČSSR velký význam vídeňskému jednání o snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě. Máme bezprostřední zájem, aby v těchto rozhovorech bylo dosaženo konkrétních, konstruktivních výsledků.

K dalšímu zlepšení situace v Evropě i ve světě by přispělo překonání rozdělení světa na vojenské bloky. K tomu směřuje i ochota našich zemí znovu potvrzená v předložené deklaraci, současně rozpustit organizaci Varšavské smlouvy a Severoatlantického paktu, nebo - jako první krok - zrušit vojenské organizace obou seskupení. Plně podporujeme i nový návrh, aby státy přijaly závazek, že nebudou podnikat žádné akce, jež by vedly k rozšíření existujících, nebo k vytváření nových uzavřených vojenskopolitických seskupení.

Žel, imperialistické státy však toto úsilí socialistických zemí odmítají a pokračují ve stupňování válečných příprav. Proto, jakkoliv i nadále usilujeme o nahrazení vojenskopolitických seskupení v Evropě systémem kolektivní bezpečnosti, musí naše státy dále upevňovat Varšavskou smlouvu a přijímat i nezbytná opatření k posílení obranyschopnosti a zajištění bezpečnosti našich zemí.

Považujeme za naprosto správné, aby byla ještě více zvýrazněna úloha Varšavské smlouvy v rozvíjení naší politické spolupráce. Za důležitý krok proto považujeme vytvoření Výboru ministrů zahraničních věcí a Společného sekretariátu, jejichž úkoly a funkce jsou vymezeny v předloženém návrhu.

Soudruzí!

Všechny dosavadní výsledky, jichž jsme dosáhli při prosazování naší společné mírové politiky, byly podmíněny úspěchy socialistické a komunistické výstavby, zvyšováním síly a autority

každé z našich zemí i socialistického společenství jako celku. To považujeme za nejspolehlivější základ úspěchů i v našem dalším zápase za mír, bezpečnost a sociální pokrok. Proto jsme rozhodnutí dále rozvíjet a prohlubovat všestrannou spolupráci mezi našimi zeměmi. Stále rostoucí význam zde má hospodářská spolupráce. Proto se chceme ještě aktivněji podílet na realizaci komplexního programu socialistické ekonomické integrace a na vypracování dlouhodobých cílových programů v souladu s usnesením XXX. zasedání Rady vzájemné hospodářské pomoci. Československá delegace je toho názoru, že k lepšímu uplatňování našich společných zájmů v hospodářské spolupráci s nesocialistickými zeměmi je účelné a potřebné dosáhnout vyššího stupně koordinace vnější hospodářské politiky našich zemí.

Českoslovenští komunisté vysoce oceňují významnou úlohu, kterou při rozvíjení boje za mír, bezpečnost, spolupráci a společenský pokrok sehrává mezinárodní komunistické a dělnické hnutí. Proto pozitivně hodnotíme i nedávnou berlínskou konferenci komunistických a dělnických stran, jejíž závěry posilují a prohlubují spolupráci mezi bratrskými stranami našeho kontinentu, vyjadřují jejich úsilí o upevnění spolupráce a solidarity evropského revolučního hnutí a o zesílení jeho vlivu na demokratický a pokrokový vývoj v Evropě.

Vážení soudruzi!

Tuto politiku plně podporují nejen všichni českoslovenští komunisté, ale i milióny dělníků, rolníků, inteligence a ostatních pracujících naší vlasti. Československý lid jí vyslovil plnou důvěru i při nedávných volbách do zastupitelských sborů. Znovu vyjádřil své pevné odhodlání jít dále pod vedením komunistické strany po nastoupené cestě budování rozvinuté socialistické společnosti v Československu, v pevném spojení se Sovětským svazem a dalšími socialistickými bratrskými státy.

Jménem ústředního výboru naší strany a vlády ČSSR vyjadřují plný souhlas s předloženým návrhem deklarace a ostatních dokumentů. Jsme pevně odhodláni důsledně uvádět do života závěry tohoto

4/12
zasedání Politického poradního výboru, upevňovat dosažené výsledky v rozvoji socialistické společnosti v našich zemích, posilovat jednotu států Varšavské smlouvy a socialistického společenství a vyvíjet veškeré úsilí pro úspěšné naplňování cílů společné mírové politiky socialistických zemí.

Děkuji vám za pozornost.